

**VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ
KOMUNIKACE**

Katedra literární tvorby

Vizuální a literární umění

Literární tvorba

**Typizácia romantického hrdinu V.
Huga, Fenomény Quasimodo
a Gwynplaine/Svet ideí**

**Teoretická časť: Typizácia romantického hrdinu
V. Huga, Fenomény Quasimodo a Gwynplaine**

Praktická časť: Svet ideí

Autor: Petra Karl'ová

Vedúci práce: PhDr. Michaela Bečková, Ph.D.

2023

Prehlásenie

Prehlasujem, že som bakalársku prácu spracovala samostatne a že som uviedla všetky použité pramene a literatúru, z ktorej som čerpala. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená verejnosti pre účely štúdia a výskumu.

V Prahe dňa.....

Podpis autora:

Pod'akovanie

Predovšetkým sa chcem poďakovať vedúcej mojej práce PhDr. Michaele Bečkovej, Ph.D. za to, že sa so mnou pustila do tejto témy, za jej čas, venovaný mojej práci a za všetky cenné rady, ktoré mi poskytla. Vďaka nej som sa zamilovala do literatúry ešte väčšmi. Ďakujem všetkým pedagógom a pracovníkom katedry, ktorí náš ročník dovedli až do konca.

Chcela by som sa poďakovať aj svojej sestre Veronike, za jazykovú korekciu práce a za jej zhovievavosť pri mojich námietkach. Poďakovanie patrí aj mojej rodine a spolubývajúcim, ktorí mali so mnou obrovskú trpezlivosť pri písaní. Rovnako patrí vďaka môjmu snúbencovi a mojej literárnej postave Imode, ktorí ma inšpirovali najviac.

Abstrakt

Teoretická časť práce sa zaoberá typizáciou romantického hlavného hrdinu Victora Huga na základe analýz postáv Quasimoda z románu *Chrám Matky Božej v Paríži* a Gwynplainea z románu *Muž, ktorý sa smeje*. Práca sa špecifikuje na interpretáciu týchto postáv a nahliada na nich, ako na žijúce entity vo fiktívnych svetoch. Zasadíme ich do kontextu Hugovho romantizmu, ktorý vychádza z Hugovho manifestu romantizmu *Předmluvě ke Cromwellovi*. Za výsledok práce pokladáme konkrétnu typizáciu romantického hrdinu Victora Huga.

Praktickú časť tvorí dystopická novela, do ktorej sme vsadili takto typizovanú literárnu postavu. Hrdinka má meno Imoda, ktoré vzniklo skomoleninou mena Quasimodo. Rovnako ako Quasimodo a Gwynplaine, jej tvár zdobí úškľabok, ktorý z nej robí unikát. Imoda je Rómka, rovnako ako Quasimodo, a žije mimo dobovej spoločnosti. Zlom v jej živote nastane, keď stretne chlapca z mesta, ktorého čaká život plný pravidiel a nezmyselných zákonov. Chlapec sa na posledný deň, pred jeho osemnástimi narodeninami, chce pozrieť do osady, kde Imoda žije. Ľudia v osadách žijú umením, ktoré je zbytku sveta odopierané a považované za zbytočné.

Kľúčové slová

Teoretická časť: historický román, romantizmus, Victor Hugo, literárna postava, typizácia, analýza, Quasimodo, Gwynplaine

Praktická časť: dystópia, etnikum, láska, vášeň, cesta, fiktívny svet, osud

Abstract

The bachelor thesis deals with the typology of the romantic protagonists by Victor Hugo based on the analysis of the characters Quasimodo, The Hunchback of Notre-Dame and Gwynplaine, The Man Who Laughs. Thesis focuses on the interpretation of these characters and views them as living entities in fictional worlds. We will contextualize them within Hugo's romanticism, which is based on Hugo's manifesto of romanticism, Preface to Cromwell. Result of the thesis is a specific typology of the romantic protagonist by Victor Hugo.

The artistic part is dystopian novel in which we have placed this typified literary character. The protagonist's name is Imoda what is a distortion of the name Quasimodo. Her face is deformed with a grimace same as Quasimodo's and Gwynplaine's and that makes her unique. Imoda, like Quasimodo, is a Romani woman who lives outside of society. Her life changes when the boy from the city comes. He is supposed to live life full of rules and nonsensical laws. The last day before his eighteenth birthday the boy wants to visit the outpost where Imoda lives. People in the outpost live by art, that is denied to the rest of the world and considered unnecessary.

Key words

Thesis: historical novel, romanticism, Victor Hugo, literary character, typology, analysis, Quasimodo, Gwynplaine

Novel: dystopia, ethnicity, love, passion, journey, fictional world, destiny

Obsah

Teoretická časť: Typizácia romantického hrdinu V. Huga, Fenomény Quasimoda a Gwynplaine	7
Úvod.....	7
1 Literárna postava	9
1.1 Literárna postava ako fenomén	10
2 Historický román	13
3 Romantizmus	14
3.1 Hugov manifest romantizmu	15
4 Analýzy hlavných literárnych postáv románov <i>Chrám Matky Božej v Paríži</i> a <i>Muž, ktorý sa smeje</i>	17
4.1 <i>Chrám Matky Božej v Paríži</i>	17
4.1.1 Quasimodo	18
4.2 <i>Muž, ktorý sa smeje</i>	21
4.2.1 Gwynplaine	22
5 Typizácia romantického hrdinu podľa predlohy Quasimoda a Gwynplaine.....	26
Záver	28
Zoznam literatúry	29
Praktická časť: Svet ideí	30
Autorská poznámka	30
Svet ideí	30

Teoretická časť: Typizácia romantického hrdinu V. Huga, Fenomény Quasimodo a Gwynplaine

Úvod

Ak vezmeme do úvahy genealógiu slova „romantický“, musíme pozornosť uprieť hneď k dvom románom, a to *Chrám Matky Božej v Paríži* a *Muž, ktorý sa smeje*. Oba romány sú dielom popredného francúzskeho predstaviteľa romantizmu Victora Huga (1802 – 1885). Ak vnímame Hugovo dielo ako celok, vnímame okrem romantizmu aj prvky realizmu. V našej práci sa budeme zaoberať tým, čo je v Hugovom diele predovšetkým bytostne „romantické“.

Romantizmus je umelecký smer, ktorý sa vyznačuje pluralitou a rôznorodosťou, čo chápeme ako nemožnosť hľadať pre neho jednotnú definíciu¹. Špecifiká jednotlivých romantizmov môžeme hľadať napríklad v rozdieloch medzi národnými kultúrami alebo v literárnom jazyku určitého autora.

Otázkou, ktorou sa v bakalárskej práci budeme zaoberať, je otázka „romantického“ literárneho hrdinu v románoch *Chrám Matky Božej v Paríži* a *Muž, ktorý sa smeje*. Takéhoto hrdinu si pomenujeme ako fenomén Hugovho romantizmu. Pôjde o hlavné postavy románov, Quasimoda a Gwynplaine. Je možné typizovať „romantického hrdinu ako fenomén“ u Victora Huga? Ako vyzerá postava, ktorá nesie „romantické“ vlastnosti?

Aby sme mohli na otázku odpovedať, musíme sa najprv zaoberať literárnou postavou ako fenoménom, ktorý je spôsobilý v určitom slova zmysle „jestvovať“. Vychádzame z toho, že sa literárna postava stáva entitou, žijúcou za hranicami textu vo fiktívnom svete². Na základe analýzy postavy konkrétnymi postupmi, môžeme získať typizáciu takejto postavy.

V práci sa neskôr budeme zaoberať skúmaním „Hugovho romantizmu“, na základe jeho *Předmluvy ke Cromwellovi*. Otázka Hugovho romantizmu bola rozoberaná už v mnohých publikáciách, a preto sa jej budeme venovať len okrajovo. Táto otázka je ale pre typizáciu jeho „romantického“ hrdinu dôležitá, preto bolo nutné ju do práce zaradiť.

---

¹ Hrbata, Procházka 2005, s. 14.

² Fořt 2008, s. 59.

V poslednom úseku teoretickej časti našej práce sa budeme zaoberať konkrétnymi analýzami Hugových hlavných postáv: Quasimoda a Gwynplaina. Dôvodom výberu týchto postáv, sú ich podobnosti. U oboch nachádzame mnoho bytostne romantických prvkov.

Cieľom práce je typizovať romantického hrdinu Victora Huga ako fenomén, práve na základe hlavných hrdinov: Quasimoda a Gwynplaina. Podľa tejto typizácie postavy vytvoríme vlastnú literárnu postavu.

V praktickej časti našu vlastnú literárnu postavu zasadíme do kontextu dystopického sveta a napíšeme krátku novelu. Hlavnými témami novely budú láska a vášeň, ktoré zohrali u Quasimoda a Gwynplaina veľkú rolu. Dystopický svet v sebe ponúka rovnakú šancu konfliktu so spoločnosťou, ako to bolo u Quasimoda alebo Gwynplaina. Hlavnú postavu pomenujeme Imoda, ide o skomoleninu mena Quasimodo. Toto meno jej dali v príbehu nebohí rodičia, ktorí ako jedni z posledných ľudí na svete, ešte čítajú romány.

1 Literárna postava

Literárnu postavu môžeme označiť za jednu z naratívnych kategórií, ktoré sú kľúčom k interpretácii akéhokoľvek prozaického textu. Pri analýze literárnej postavy, musíme brať do úvahy všetky hľadiská, ktoré postavu v texte formujú a vytvárajú. Text, ktorý stojí na úplnom začiatku interpretácie, tvorí autor. Z tohto textu sa my, ako čitatelia o postave dozvedáme a ďalej ju interpretujeme. Spoločne sa preto s autorom stávame tvorcami literárnej postavy.

Aspekty, ktoré autor môže a nemusí využiť pri výbere tvorby postavy, sú tým, čo priamo nachádzame v texte. Postavu preto dokážeme vnímať ako nositeľa deja, či myšlienky. Literárna postava nesie určitú ideológiu, čo je aj jej základnou funkciou v texte: „jako funkce textu představuje v literárním díle prvek či složku budovanou prostřednictvím vypravěče, či bez jeho prostřednictví v sérii výstupu a promluv, zmínek o ní, tedy v toku explicitních a explicitních informací. O postavě můžeme mluvit jako o určitém typu subjektu (dalšími subjekty jsou autor a čtenář), který je v díle textovou analogií člověka, skutečného nebo smyšleného (a to i tehdy, když je postavou zvíře, oživující stroj aj.). Je nositelem určitých vlastností, stavu a činností, především však individuálního vědomí (a to i v těch případech, kdy nám není v textu zjeveno nebo kdy je potlačeno), konstituujícího se ve vztahu k druhým, ke světu, k objektu. Podstatnou vlastností subjektivity postavy je pak to, že bývá tvořená vždy zvnějšku“³. Môžeme teda hovoriť o postave ako o subjekte, ktorý v texte zohráva kľúčovú úlohu. Všetky okolnosti literárnej postavy majú v texte svoj význam, aj keď ich dokážeme interpretovať rozličnými spôsobmi.

Pre lepšiu predstavu o literárnej postave ako takej, si spomenieme niektoré aspekty, ktoré sú kľúčové vo vzťahu textu k literárnej postave a jej postaveniu v deji. Pri analýze postavy si všimame všetko, čím si v texte postava po dejovej línii prechádza a ako na určité okolnosti reaguje. Všimame si aj to, či si postava prechádza určitým vývojom, alebo naopak stagnuje. Meno postavy hrá v texte veľkú úlohu, a rovnako ako iné aspekty, ovplyvňuje zložky literárneho diela od sujetu po jeho zmysel, či symboliku. Skúmanie literárnej postavy preto prebieha súčasne so skúmaním ďalších naratívnych kategórií textu. S každou analýzou postavy tak súčasne vnímame sujet, fabulu, zápletku, udalosti, prostredie, čas, a iné.

---

³ Hodrová 2001, s. 544.

Musíme zdôrazniť, že aspekty, ktorými je postavu možné tvoriť, nemusia byť dodržané v každom bode. Možné je dokonca využiť iba jediný aspekt na to, aby postava dokázala v diele určitým spôsobom existovať. Postava napríklad nemusí mať meno, nemusí v texte ani priamo vystupovať a jediným spôsobom ako sa o postave môžeme dozvedieť, je prehovor iných postáv. Samotná tvorba postavy preto využíva širokú škálu aspektov, ktoré závisia nie len od žánru textu, ale aj od iných naratívnych kategórií.

1.1 Literárna postava ako fenomén

S príchodom dvadsiateho storočia sa začalo s postavami zaobchádzať inak. Dovtedy mali vedľajšie postavenie oproti ďalším naratívnym kategóriám. „Skutečne se zdá, že literární postavy jsou v literárně teoretických výzkumech poněkud opomíjeny, respektive je jim věnováno méně systematické pozornosti než ostatním naratologickým kategoriím.“⁴ Literárnej postave sa skutočne nedostávalo väčšej pozornosti. Jednak by to mohlo byť preto, že existuje veľa typológií postáv. A jednak preto, že existuje mnoho metód ako literárnu postavu v texte vytvoriť. V literárnej vede existujú preto dva spôsoby, ako literárnu postavu skúmať a analyzovať. Dokážeme použiť naratologické lingvistické nástroje, alebo môžeme použiť nástroje, ktorými skúmame samých seba. Literárnu postavu vnímame nie len ako súčasť textu a fiktívneho sveta v ktorom existuje, ale aj ako odkaz k realite ľudského alebo zvieracieho myslenia, vnímania a konania. V takomto prípade môžeme tvrdiť, že postava hlavného hrdinu je aj niečím viac, ako len literárnou kategóriou. Stáva sa základným stavebným kameňom príbehu.

„Otázka zní: Je postava pouhým textovým fenoménom, souborem jazykových elementů, nebo je oddělená natolik, že žije vlastním životem?“⁵ Tieto body možného naratívneho jestvovania môžeme chápať viac ako hranicu, ktorá istým spôsobom vymedzí priestor literárnej postavy. Prístupy k analýze a interpretácii postavy sa riadia primárne touto hranicou, ktorá určuje jej limity. Typológia postavy preto poukazuje vždy na teóriu naratívnych kategórií, na jej ontológiu a na jej analýzu samotnú, a to aj jej pozíciu a rolu v

---

⁴ Fořt 2008, s. 8.

⁵ Fořt, cit. dílo, s. 14.

texte. Můžeme tvrdit, že analýza postavy vzniká kombinací teorie narativu a výzkumom ľudského (zvieracieho) psyché, premietajúceho sa do literárnej postavy.⁶

Už u Aristotela, v jeho *Poetike* vidíme, že radí postavu, ako jednu zo šiestich hlavných zložiek textu. Literárna postava u Aristotela musí odkazovať na skutočnosť do takej miery, že spĺňa svoj prvotný účel. „Kdo napodobuje, napodobuje osoby jednající, a ty jsou ovšem buď řádné, nebo špatné; neboť povaha se téměř vždy jeví jen u lidí takových (t.j. jednajících): všichni lidé se totiž liší od sebe špatností nebo výborností povahy. Proto napodobují básníci buď lidi lepší, nebo horší než jsme my, nebo také takové, jako jsme my.“⁷ U Aristotela můžeme vidieť, že podstata postáv je primárne založená na ich ontológii. Zakladá sa prísne na reálnom ľudskom psyché.

Nakoľko postavy nie sú len jednoduchou súčasťou naratívnych kategórií, je možné im priradiť určitú formu existencie. Ich odkaz k ľudskému je prítomný vo fiktívnom svete, kde hovoríme aj o ich priamej existencii. Ak teda hovoríme o existencii literárnej postavy, jej existencia je ohraničená fikciou. Tento svet nie je len súčasťou textu, ale dotvára text a súčasne z neho vychádza. Tento jav sa deje na pozadí textu a neovplyvňuje ho autor, ani čitateľ.⁸

Musíme podotknúť, že nestačí jednoduchá analýza textu k interpretácii literárnej postavy. A to aj napriek tomu, že primárne vychádzame z textovej roviny. Můžeme vychádzať z toho, že sa literárna postava stáva entitou aj za hranicami textu. Postavy jednoducho nemůžeme považovať len za textový konštrukt, ktorý existuje len skrz text a v texte. O literárnych hrdinoch často hovoríme rovnakým spôsobom, ako hovoríme o ľuďoch. Interpretujeme ich jednanie a motívy skrz reálny svet a ich ľudský model. Často hovoríme o tom, akoby postava žila. Zámerné pri interpretácii používame slová bytie a život a ich podoby. Můžeme tvrdiť, že ak prvotne existuje literárna postava skrz text, existuje aj mimo neho - vo fiktívnom svete.

Dokázali sme, že semiotický prístup k chápaniu literárnej postavy nemůže byť jediným prístupom. Ďalším prístupom chápania a interpretácie literárnej postavy je prístup mimetický. Na postavu pozerá ako na žijúcu entitu, ktorej existencia sa realizuje vo fiktívnom svete a ktorú je možné porovnávať s predlohami žijúcimi v realite. Mimetický prístup preto využíva na analýzu postavy nástroje z oblastí ako sú estetika, filozofia a

---

⁶ Fořt 2008, s. 13.

⁷ Aristotelés 1993, s. 8.

⁸ Fořt, cit. dílo, s. 55.

psychológia. Tento prístup tak analyzuje postavu na základe empirického skúmania a kognitívnej vedy. História analýzy literárnych postáv využíva oba prístupy. Spolupracujú, vzájomne sa dopĺňajú, a na niektorých miestach sa dokonca stretávajú.⁹ „Tyto a jim podobné přístupy vycházející ze sdíleného přesvědčení, že literární postavy nejsou čistě textovými entitami a že naše vnímání těchto entit souvisí s mimetickými procedurami vnímání a interpretace reálných lidí, netvoří jasně souvislou vývojovou linii – objevují se vesměs ve formě pouhých konstatování na různých místech a v různých vývojových momentech přemýšlení o postavách.“¹⁰ V rámci toho sme zistili, že môžeme postavy interpretovať aj na základe vlastnej empirie a vlastných kognitívnych schopností. Motiváciu postavy môžeme považovať za ľudskú (zvieraciú).¹¹

Existuje päť kategórií, na základe ktorých môžeme postavu mimeticky analyzovať: vzhľad, jednanie, prehovor, naratívne vedomie postavy a vlastné meno.¹² O typoch postáv sa v literárnej vede hovorí ešte v inom kontexte, typológia postavy sa dáva do súvislosti s kontextami reálneho sveta a spája sa aj s kontextami literárnej tradície. Literárna postava je preto typom charakteru, ktorý reprezentuje určitú dobu a sociálnu skupinu. Jej vlastnosti sa zhodujú s týmito skutočnosťami a na ich základe nahliadame na jej osud, ktorý by sa dalo pokladať za charakteristický pre zástupcu takejto skupiny, či doby.¹³

Predpokladáme, že postavu je možné analyzovať na základe semiotického a mimetického princípu, z čoho vyplýva, že postavu možno interpretovať aj na základe vlastných empirických skúseností a kognitívnych schopností. Typológia postavy preto úzko súvisí a odkazuje na reálny svet, kde má svoje ľudské (zvieracie) modely. Ak prihliadame na všetky kategórie z oboch analytických prístupov, hovoríme aj o tom, že typológia postavy úzko súvisí aj s typológiou žánru a jeho vývoja. „Mluvíme-li o tak například o romantických postavách či hrdinech, které obvykle spojujeme s kvalitou rozervanosti, vztahujeme je vždy jak k jejich (romantickým) světům, tak k jejich místu v literárním vývoji – jsme schopni je identifikovat a tato identifikace může sloužit jako důležitý element literárně genologického a historického zkoumání.“¹⁴ Celistvá interpretácia postavy by mala odpovedať na otázku, ako a čím je hrdina tvorený, a prečo je utvorený týmto jedinečným spôsobom.

---

⁹ Fořt 2008, s. 57.

¹⁰ Fořt, cit. dílo, s. 59.

¹¹ Fořt, cit. dílo, s. 56.

¹² Fořt, cit. dílo, s. 76.

¹³ Hodrová 2001, s. 533.

¹⁴ Fořt, cit. dílo, s. 77.

2 Historický román

Jedným z cieľov žánru historického románu je sprostredkovať výpoveď určitej doby z minulosti. Pre túto výpoveď je príznačné, že si vyberá z dejín dobu, kde je podstatné vyličiť individuálny osud. Ide tak o osobný historický fiktívny príbeh, zasadený do sociálnych a kultúrnych súvislostí určitej epochy. Možné je hovoriť o vzore doby, ktorá sa dá chápať a popísať pomocou rozprávania. Victor Hugo tieto súvislosti využíval nielen preto, aby vylíčil celistvosť historického momentu, ale zameral sa aj na ich význam pre súčasnosť.

Najväčším problémom, ktorý nám žáner poskytuje, je rozdiel medzi prvkami fikcie a histórie. Ak nejde „oddělit historický román od osudů románu vůbec, nelze ani oddělit historický román od dějin.“¹⁵ Táto spojitosť definuje špecifikáciu tohto žánru a z nej je možné ďalej žáner definovať. Nemôžeme vnútorné vlastnosti historického románu oddeľovať od románového výkladu histórie, žáner sa tak stáva interpretáciou minulosti. Vývoj žánru je spájaný s kategorizujúcimi sa názormi na podiel fikcie a objektivity, v rámci historického hľadiska nazerania literárnej vedy na tento žáner.

Z určitého hľadiska môžeme považovať historický román za prostriedok pre chápanie dejín, alebo ich významu. Literárnym stvárnením epochy získavame menej objektívny náhľad, ktorý je možné pokladať za unikátny vo svojej individualite výpovede.

---

¹⁵ Hrbata, Procházka 2005, s. 220.

3 Romantizmus

Zdeňek Hrbata a Martin Procházka vo svojej publikácii *Romantizmus a romantizmy* (2005) nerozumejú pojmu romantizmus, ako jednotnému výrazu, a rozumejú mu v pluralite romantizmov¹⁶. Existuje mnoho definícií o tom, čo by v literárnej vede romantizmus mal predstavovať. Preto je možné predpokladať, že jednotný romantizmus neexistuje. Romantizmus totiž v priebehu histórie a štúdií o ňom, neprávom dostal v amerických a britských kultúrnych štúdiách nálepku romantického veku, a tak si získal jednotvárný obraz.¹⁷ Je však potrebné ho chápať ako pluralitu a je potrebné v ňom vidieť mnohosť rozličných myšlienkových celkov a umeleckých foriem. Táto pluralita sa nedá chápať len ako dôsledok historického vývoja a dobovej situácie, napriek tomu dobová situácia so smerom úzko súvisí. Pluralitu romantizmu môžeme chápať ako myšlienkové sondy, ktoré sledujú príznačnosti a premeny jednotlivých chápaní umeleckého smeru. Ale z hľadiska chronológie, musela literárna veda romantizmus popísať, ako historický umelecký smer.

„Romantismus je umělecký směr, jehož charakter je v klíčových ohledech dán pluralitou a různorodostí, ať už jde o myšlenkové a umělecké koncepce, stylovou nejednotnost, specifichnost estetického působení a v neposlední řadě i rozdíly mezi národními kulturami.“¹⁸ Na úplnom začiatku máme francúzske slovo „roman“, ktoré popisovalo nelatinské texty s formou rozprávania. Ďalej sa z neho odvodzovali adjektíva a prekladali do iných jazykov. V 18. storočí sa už pojem „romantický“ začal spájať so slovami ako vznešený alebo malebný. Význam slova bol postupom krátkeho času rozšírený a už na začiatku 18. storočia bolo slovo používané ako označenie celého kultúrneho smeru. Problémom sa stáva, že pojem „romantika“ v súčasnosti nechápeme ako označenie určitej doby, ale spájame si ho s popisom náklonnosti a príťažlivosti. Súčasné vnímanie slova nie je ďaleko od chápania jeho významu v dobe, kedy sa začínalo usadzovať v povedomí ľudí. Prvými z prejavov romantizmu bola totiž romantická vášeň, ktorá bola stavaná do kontrastu oproti klasicizmu.

Pojem „romantizmus“ môžeme všeobecne definovať ako historický, umelecký, či literárny smer, ktorý sa rozvíjal v 18. a 19. storočí v európskej kultúre. „V širokém slova smyslu jsou počátky romantismu kladeny již do 18. věku a v jeho třech vlastech bývají do něho zahrnovány již Francouz Rousseau, německý *Sturm und Drang* a angličtí *lakisté*; tyto zjevy

---

¹⁶ Hrbata, Procházka 2005, s. 10.

¹⁷ Hrbata, Procházka, cit. dílo, s. 12.

¹⁸ Hrbata, Procházka, cit. dílo, s. 14.

řadíme my do tzv. preromantismu, jenž je ne počátkem, nýbrž přípravou romantismu, a romantismus zahajujeme teprve jevy, které můžeme - jako romantismus vůbec a celý – považovat za účinek velikého moderního a sociálně-kulturního převratu, jímž byla Velká revoluce francouzská (*la Révolution française*)¹⁹. V takomto prípade éru romantizmu začíname počítať až po konci Veľkej francúzskej revolúcie a jej doznení, to jest v roku 1815, po krachu napoleonského obdobia. Ak by sme sa mali na problém pozrieť zo širšieho uhla pohľadu, bolo vo svojej podstate celé 19. storočie dôsledkom revolúcie, z čoho čerpá literatúra až po dnešok. „Romantizmem budeme tuď rozumieť dobu, kedy v evropském měřítku, ve většině zemí rozhodně převládá, tedy léta 1815-1848, s přídavkem místně nebo osobně omezeným pervivencí v době přítomní.“²⁰

3.1 Hugov manifest romantizmu

Najrozsiahlejšie je romantická estetika rozpisaná v teoretickej *Předmluvě ke Cromwellovi* (1829), ktorá je považovaná za manifest romantizmu²¹. Dráma je podľa Huga prirodzenou kombináciou vznešenosti a grotesknosti.

*Zatím na tomto místě připomeňme, že úkolem groteskna vedle vznešeného je působit kontrastně a opravdově, a tak se podle nás stává tím nejbohatším pramenem, jaký může příroda otevřít umění.*²²

Vznešené proti vznešenému jen těžko vyvolá kontrast, a člověk si potřebuje odpočinout, dokonce i od krásy. Groteskno se oproti tomu zdá být jakýmsi pozastavením, prvkem srovnání, východiskem, z něhož se člověk vzpíná ke krásnu s čerstvějším a vzrušenějším vnímání.

*Bylo by také správné říci, že dotek znetvořenosti dává moderní vznešenosti cosi čistšího a velkolepějšího, vlastně ještě vznešenějšího než je ideál antické krásy; a není divu.*²³

---

¹⁹ Černý 2009, s. 106.

²⁰ Černý, cit. dílo, s. 107.

²¹ Hrbata, Procházka 2005, s. 153.

²² Hugo 2006, s. 44.

²³ Hugo, cit. dílo, s. 45.

Hugova tvorba spočíva v harmónii protikladov.²⁴ Spája grotesknosť a vznešenosť, navzájom ich prepája a dopĺňa. Grotesknosť sa stáva naozaj podstatnou časťou Hugovej tvorby. Jej mnohoraké podoby mu poskytujú priestor pre nové formy tvorby. Dokonca u neho následnosť kontrastov znamená rovnováhu a harmóniu, kde vznešenosť a grotesknosť nejde od seba oddeliť. Grotesknosť sa tak v jeho tvorbe predstavuje ako obraz skutočnosti, neustále prelínanej tragédiou.

Účel umění je tedy téměř božský: oživovat v případě historie, tvořit v případě poesie.

Je skvělé dívat se, jak se v takovéto šíři rozvíjí drama, v němž umění mocně zobrazuje přírodu; drama, jehož děj kráčí k rozuzlení pevně a snadno, nic je nerozptyluje ani neškrtí; konečně pak drama, v němž básník dokonale naplňuje mnohostranný cíl umění, tedy otevřít divákovi dvoji obzor, osvětit zároveň vnitřek i vnějšek člověka – vnějšek pomocí slov a činu, vnitřek pomocí promluv stranou a monologů; jedním slovem protnout v jediném obraze drama života a drama (s)vědomí.²⁵

Hugova estetika v *Předmluvě ke Cromwellovi* sa opäť prejavuje v zvratoch krásy a škaredosti, citlivosti a krutosti, osamelosti a lásky ako u Quasimoda, tak aj u Gwynplaina.

---

²⁴ Hrbata, Procházka 2005, s. 154.

²⁵ Hugo 2006, s. 71.

4 Analýzy hlavných literárnych postáv románov *Chrám Matky Božej v Paríži* a *Muž, ktorý sa smeje*

4.1 *Chrám Matky Božej v Paríži*

Román vyšiel po prvý krát v roku 1831. Hugo v ňom čitateľovi predstavuje stredoveký Paríž v 15. storočí. Opisu starého Paríža venuje naozaj veľké úsilie, rovnako venuje veľké úsilie aj opisu Chrámu Matky Božej. Chrám sa stáva významovým kontextom diela a symbolom duchovnej atmosféry doby. Stavba sa tak pretína so životmi postáv a môžeme ju spájať s ich osudovými zvratmi.²⁶

Nikolajev píše vo svojej knihe o Hugovi, že Chrám Matky Božej v Paríži je predrevolučným nadšením a samotnou revolúciou.²⁷ „Námět a také celá fabulace románu je typicky romantická: najdeme tu jak neobvyklé hrdiny, kteří jednají v neobvyklém prostředí, tak i nadsázky, dostupující grotesknosti, a stejně i vzrušené vyprávění, kdy se zdá, že autor sám ztrácí dech v jakémisi extatickém tvůrčím napětí. Je vzrušen, své vzrušení přenáší na čtenáře, přátelsky se k němu obrací, radí se s ním, dožaduje se jeho souhlasu („jestliže čtenář dovolí, pokusíme se alespoň v jeho duši vyvolat ten dojem“ atd. atd.), prosí čtenáře, aby si „pomyslí“, aby si „představil“, aby „pochopil“, důrazně se dožaduje jeho soucítění s jedním nebo druhým hrdinou.“²⁸

Hlavnou postavou je hrbáč Quasimodo, zvonár Chrámu Matky Božej, ktorého vychová arcidiakon Claudius Frollo. Quasimodo sa zamiluje do krásnej Esmeraldy, ktorej krása a mravná čistota kontrastuje s prostredím morálneho úpadku a biedy. Životné osudy postáv sú určované ich citmi a vášňami, ktoré sú postavené do pozície najväčšej osudovosti. Osud samotný, napísaný v starogréckom jazyku hneď na začiatku diela, určuje osudovosť cesty každej z postáv. Predstavuje symbol, ktorý sa pre čitateľa stal akýmsi kľúčom k pochopeniu románu. V ďalších dejových líniách sledujeme Chudôbku, pustovníčku, ktorej uniesli dcéru v útľom veku. Chudôbka sa odhalí ako matka Esmeraldy a umiera hneď po tom, ako nájde svoju dcéru. Ďalšie dejové línie sú venované Pirrovi Gringoirovi, neúspešnému dramatikovi,

---

²⁶ Macura 1989, s. 366.

²⁷ Nikolajev 1955, s. 26.

²⁸ Nikolajev, cit. dílo, s. 26.

kapitánovi Phoebovi, ktorého miluje Esmeralda a ďalším. Príbeh končí smrťou odsúdenej Esmeraldy na šibenici a Quasimodo si volí smrť po jej boku.

4.1.1 Quasimodo

O Quasimodovi sa po prvý krát dozvedáme pri voľbe pápeža bláznov, ako o „obdivuhodnom úškľabku“²⁹ ktorý sa zjavil v otvore pre výber pápeža. Píše sa o ňom ako o „ideáli grotesknosti“³⁰. Zvonárov prvý popis znie:

Nepokúsime sa čitateľovi podrobne opísať ten štvorhranný nos, podkovové ústa, maličké ľavé oko, prekryté chlpatou ryšavou obrvou, zatiaľ čo pravé sa celkom strácalo pod obrovskou bradavicou; tie neusporiadané zuby, miestami vylámané ako cimburie na pevnosti; oduťú hlúzavú peru, cez ktorú previsal jeden zub ako sloní kel; rázsochatú bradu a predovšetkým celý ten výraz, čo zo všetkého vyžarovalo; tú zmes zlomyseľnosti, údivu a smútku. Kto môže, nech si to všetko dokopy predstaví.

Súhlas bol jednomyselný, všetci sa hrnuli ku kaplnke. Odtiaľ víťazoslávne viedli šťastného pápeža bláznov. Ale iba teraz vyvrcholilo prekvapenie a úžas: úškľabok bol jeho skutočnou tvárou.

Alebo skôr celá jeho tvár bola úškľabkom. Obrovská hlava, na ktorej sa ježili ryšavé vlasy, medzi plecami obrovský hrb, ktorého náprotivok sa trčal aj vpredu; stehná a nohy tak čudne pokrútené, že sa mohli dotýkať iba kolenami a pri pohľade spredu sa podobali dvom kosákom dotýkajúcim sa rukovätami; chodidlá široké, ruky obludné; a pri všetkej obludnosti bola v ňom akási hrozná sila, šikovnosť a odvaha: ozaj zvláštna výnimka z večne platného pravidla, podľa ktorého sila tak ako krása vyplývajú z harmónie. Taký bol pápež, ktorého si blázni práve zvolili.³¹

Zvonárov obludný zjav je v kontraste s harmóniou sily a odvahy. Už na začiatku môžeme predpokladať, že jeho škaredosť nebude jediným faktorom, ktorý určí jeho osud.

---

²⁹ Hugo 2002, s. 52.

³⁰ Hugo, cit. dílo, s. 53.

³¹ Hugo, cit. dílo, s. 53.

Meno Quasimodo dostáva od Claudia Frolla, keď ho v nedeľu nachádza ako novorodenca po tom, čo sa vracia od oltára lenivých. Zaprisahá sa, že to malé obludné dieťa vychová, ako vklad dobrých skutkov na účet jeho nezodpovedného mladšieho brata, Jehana Frolla.

Pokrstil svoje adoptované dieťa a dal mu meno Quasimodo, čím chcel alebo naznačiť deň, keď ho našiel, alebo chcel týmto menom vyjadriť, ako veľmi je to úbohé malé stvoreniatko nedokonalé, sotva zhruba otesané. Jednooký, krivonohý a hrbatý Quasimodo bol skutočne iba takmer človekom.³²

Jeho meno môžeme interpretovať ako symbol toho, že pre spoločnosť nie je úplným človekom. Stáva sa ospravedlnením Jehanových nemorálnych činov. Brat Jehana, Claudius Frollo, adoptuje Quasimoda len preto, aby vyrovnal Jehanov dlh u Boha. Quasimodo aj preto nikdy nebude vnímaný ako človek, je vnímaný skôr ako zviera, alebo obluda a stáva sa stredobodom výsmechu. Tým sa zvyrazňuje jeho smutný osud a sám voči ostatným vďaka tomu prechováva nenávisť.

Nepoznal iného ľudského slova okrem posmechu alebo kliatby. Ako rástol, nachádzal okolo seba iba nenávisť. Došiel až k nenávisti voči všetkým.³³

Pod týmto pokrúteným zovňajškom sa črtá duša, ktorá sníva a je schopná čistého citu, lásky a vášne. Dokonca je schopný aj ušľachtilých a hlbokých myšlienok. Dlhú dobu v príbehu sa zdá, že jediným koho Quasimodo vo svojom živote miluje je Claudius Frollo, ktorý ho vychoval. Jeho láska k nemu je bezvýhradná a preto v mene svojho adoptívneho otca urobí všetko, čo mu rozkáže. Plní jeho rozkazy bez akýchkoľvek výhrad. Dokonca aj nezákonný únos Esmeraldy, do ktorej sa sám neskôr zamiluje.

Quasimodo sa vďaka svojmu zovňajšku javí ako stereotyp postihnutého človeka. Je to predpokladom k istej intelektuálnej obmedzenosti. Ako sme už vyššie spomínali, je schopný

---

³² Hugo 2002, s. 143.

³³ Hugo, cit. dílo, s. 143.

nie len hlbokých citov, ale aj ušľachtilých myšlienok. Smútok nad svojim trpkým osudom prejavuje pred Esmeraldou slovami:

„Nikdy som nevidel svoju ošklivosť tak ako teraz. Keď sa porovnávam s vami, ľutujem sám seba, že som taký úbohý a nešťastný tvor. Musím sa vám zdať ako zvierka, však...? Vy ste slnečný lúč, kvapka rosy, vtáčí spev...! A ja som niečo strašné, ani človek, ani zvierka, čo ja viem, niečo tvrďšie, pošľapanejšie a beztvárnejšie ako skala.“

„Nesmiem ostať veľmi dlho. Necítim sa dobre, keď sa na mňa pozeráte. Len zo súcitu neodvraciate oči. Pôjdem niekam, odkiaľ vás ja uvidím, ale vy mňa nie. To bude lepšie.“³⁴

Vnútorň život Quasimoda je pestrejší, ako ukazuje jeho zovňajšok. Je smutný, trápi sa, napriek tomu miluje a sníva. Najhlbší vzťah u Quasimoda vidíme so samotným chrámom, ktorý bol pre neho „celým svetom“³⁵ a „celou prírodou“³⁶. Miloval celú budovu a najviac miloval jej zvony. Bol s chrámom prepojený, čo nám načrtáva hlboké prepojenie so samotným románom, kde sa Quasimodo stáva jeho stredobodom.

V Egypte by ho boli pokladali za boha tohto chrámu: stredovek ho pokladal za jeho démona: bol jeho dušou.

A bol ňou natolko, že pre tých, čo vedia, že Quasimodo jestvoval, je dnes Chrám Matky Božej pustý, bez ducha, mŕtvy. Človek cíti, že sa niečo z neho stratilo. Toto obrovské telo je prázdne; je to len kostra; duch odišiel, ostalo po ňom iba prázdne miesto a to je všetko. Je ako lebka, v ktorej sú ešte diery pre oči, ale pohľad už nie.³⁷

V tomto môžeme vidieť paralelu so samotným názvom románu. Na konci príbehu sa dozvedáme o konečnom osude Quasimoda. Zomiera po boku Esmeraldy, ktorá bola vhozená do masového hrobu, po vykonaní trestu obesením. Quasimodo telo nachádza a ostáva pri svojej milovanej do konca. Román je ukončený textom:

---

³⁴ Hugo 2002, s. 347-348.

³⁵ Hugo, cit. dílo, s. 147.

³⁶ Hugo, cit. dílo, s. 147.

³⁷ Hugo, cit. dílo, s. 150.

Druhá kostra, ktorá prvú pevne objímala, bola kostra muža. Všimli si, že mal pokrivenú chrbtovú kosť, hlavu zaseknutú medzi lopatkami a jednu nohu kratšiu. Nemala zlomené väzy a bolo jasné, že nejde o obesenca. Muž, ktorého kostra to bola, prišiel sem teda umrieť. Keď ho chceli odtrhnúť od kostry, ktorú objímal, rozpadol sa na prach.³⁸

Quasimodo sa rozpadá, „duša“³⁹ Chrámu Matky Božej umiera a príbeh sa končí.

Aj napriek jeho škaredému osudu vidíme, že sa v ňom zachovali akési mravné zákony a pohnutky ku spravodlivosti a pomoci druhým. Takýto kontrast sme už u Quasimoda načrtli, je to kontrast medzi ušľachtilým a škaredým. Quasimodo je intelektuálne zdatná postava, schopná samostatne myslieť a rozhodovať sa na základe týchto mravných zákonov. Jeho najdôležitejšou vlastnosťou je však to, čo je na ňom aj romantické, a to že vášnivo miluje. Quasimodo sa tak stáva predlohou pre fenomén romantickej postavy, ktorú vytvoril Victor Hugo.

4.2 Muž, ktorý sa smeje

Po prvý krát bol román *Muž, ktorý sa smeje* publikovaný v roku 1869. Jeho dej sa odohráva v Anglicku na prelome 17. a 18. storočia. „S estetickou kontinuitou, prejavujúci sa opäť v antitezách a zvratech krásy a ošklivosti, citlivosti a krutosti, dobra a zla, se tu prosazuje i myšlenková kontinuita Hugových románů, kterou bychom mohli stručně charakterizovat jako metafyziku humanismu a lásky.“⁴⁰

Pre romantizmus je príznačné, že uprednostňuje kontrastné celky, rovnako ako to bolo aj v Chráme Matky Božej v Paríži. Hlavný hrdina Gwynplaine je odsúdený na doživotný smiech. V tomto prípade vnímame kontrast tváre, ktorá sa neustále smeje, v tom, že je zasadená do sveta, v ktorom nie je do smiechu vôbec nič. Gwynplainov smiech vyvoláva smiech, ale jeho vlastné emócie sa dostávajú do rozporu s týmto smiechom.

Kontrast vnímame aj v popisoch postáv: Gwynplaine je vnútorne krásny, ale obludný a Dea krásna, ale slepá. V ďalších dejových líniách vnímame kontrast u postáv Ursa a Homa. Ursus

---

³⁸ Hugo 2002, s. 468.

³⁹ Hugo, cit. dílo, s. 149.

⁴⁰ Hrbata, Procházka 2005, s. 157.

je človek, ale významovým prekladom z latinčiny predstavuje medveďa, zviera. Homo je vlk, ktorý v preklade mena, predstavuje človeka.

Gwynplaine spoločne so svojou láskou, slepou Deou, vyrastajú u dobrosrdečného tuláka Ursa. So spoločným divadelným predstavením sa dostanú až do Londýna, kde sa Gwynplain dozvedá o svojom šľachtickom pôvode. Snaží sa túto skutočnosť uchopiť ako príležitosť, ale stane sa len súčasťou šľachtických intríg. Gwynplaine si dobrovoľne volí smrť utopením po tom, čo zomiera jeho láska Dea.

4.2.1 Gwynplaine

Po prvý krát sa v románe stretávame s Gwynplainom, keď ho zloději detí zanechávajú na Portlandskom myse.

Podľa postavy sa dalo hádať, že je to desať-dvanásťročný chlapec. Bol bosý.⁴¹

Dieťa stálo nehybne na skalisku, zrak malo upretý. Nevolalo. Neprosilo. Jednako, bolo to neočakávané; neprerieklo ani slovo. Na lodi boli takisto ticho. Dieťa nezakričalo na tých ľudí, tí ľudia nemali čo povedať dieťaťu na rozlúčku. Z oboch strán mlčky prijímali vzrastajúcu medzeru. Bolo to ako odobierka duší na brehu nejakého Styxu. Dieťa, ako prikované o bralo, ktoré začal príliv zmáčat, dívalo sa za odchádzajúcou bárkou. Akoby bolo chápalo. Čo? Čo chápalo? Temnotu.

Jeho úžas stupňovalo akési temné uvedomenie si života. Zdalo sa, akoby táto začiatočná bytosť už mala isté skúsenosti.

Tomu, kto by bol videl jeho údiv bez sklúčenosti, bolo by zrejmé, že v tlupe, ktorá ho opustila, nikto nemiloval jeho a že ono nemilovalo nikoho.⁴²

Už na začiatku je čitateľovi odkrývaná skutočnosť, že jeho doterajší život nebol šťastný a že sa už ako dieťa stretával s biedou, utrpením, aj smrťou. Napriek tomu, že ho ľudia sklamali,

---

⁴¹ Hugo 1980, s. 50.

⁴² Hugo, cit. dílo, s. 53.

ide si po pomoc k nim. Zračí sa v ňom určitá naivita a nádej, a to aj napriek tomu, že po ceste má vidiny mŕtvej ženy a kostlivca.

Ďalší charakterový znak u Gwynplaina vidíme, keď zachráni dieťa mŕtvej ženy zo zimy a snehu. Jeho súcit sa teda rozvíja už od útleho veku. Takto sa dostáva k Ursovi „filozofovi“ aj s malým dievčatkom. Ursus ich pojme za svoju rodinu a Homo sa stane strýkom.

Neskôr sa v knihe stretávame z Gwynplainom až po dvadsiatich piatich rokoch. Dozvedáme sa, že Gwynplaine sa stal komediantom a akrobatom. Spoločne s „otcom“ Ursom, „sestrou“ Deou a „strýkom“ Homom cestujú s divadlom. Až v tomto bode príbehu získavame detailnejší popis Gwynplainovho úškľabku:

Príroda bola márnوترatná v svojich dobrodeniach voči Gwynplainovi. Dala mu ústa, ktoré sa otvárali od ucha po ucho, uši, ktoré sa mu zahýnali k očiam, neforemný nos, stvorený na natriasanie šašovských okuliarov, a tvár, že sa nikto nemohol zdržať smiechu, keď na ňu pozrel.⁴³

Gwynplaine bol komediant. Verejne sa ukazoval. Dojem, ktorý vyvolával, nemožno k ničomu prirovnať.

Bol protipólom zármutku. Spleen bol na jednom konci a Gwynplaine na druhom.

Gwynplaine smiechom vyvolával smiech. A jednako, on sám sa nesmial. Tvár sa mu smiala, myseľ nie.⁴⁴

Gwynplainov úškľabok bol akýmsi prekliatím tváre, ktorá bola odsúdená neustále sa smiať, aj keď duša trpela. Za Gwynplainov úškľabok mohla operácia, ktorú podstúpil v útlom veku. „Podstata Gwynplainova smiechu spočíva v tom, že je stály, nemenný. Je to nepotlačiteľná grimasa.“⁴⁵ Túto grimasu mu nespôsobila božia vôľa, ani príroda ako to bolo u Quasimoda, ale človek. Stal sa akýmsi produktom ľudského umenia, ktoré malo za úlohu tvoriť smiech.⁴⁶

Za týmto smiechom bola duša, ktorá snivala, ako sníva duša všetkých z nás.

---

⁴³ Hugo 1980, s. 53.

⁴⁴ Hugo, cit. dílo, s. 251

⁴⁵ Hrbata, Procházka 2005, s. 158.

⁴⁶ Hrbata, Procházka, cit. dílo, s. 158.

Napokon, tento smiech Bol pre Gwynplaina ozajstné nadanie. Nemohol zaň a mal z neho osoh. Týmto smiechom si zarábal na živobytie.⁴⁷

Ursus si na Gwynplainov úškľabok časom zvykol a Dea bola slepá, takže jeho tvár nevidela. Ostatné ženy sa ho desili. Gwynplaine sa často cítil osamelý, ale Dea ho milovala nielen ako svojho záchrancu. Práve vďaka Dee vnímal svoj úškľabok ako osud, ktorý keby nebol, tak by sa nikdy nenašli. Tá tvár sa stáva niečím, čo ich spája.

Gwynplaine premýšľala nad usporiadaním spoločnosti a o tom, čo vidí okolo seba. Naivne verí, že šľachtici o biede a utrpení obyčajných ľudí nevedia. Práve tento naivný prístup vedie k rozpadu jeho ilúzií o svete. Stretáva sa s krásnou vojvodkyňou Josianou, ktorá prebúdzajú jeho túžby, a tu po prvýkrát prichádza o svoje ilúzie o svete mocných. Ďalšou ranou a stratou ilúzií boli jeho naivné pohnútky meniť spoločnosť a vystúpiť pred parlamentom v mene ľudu, v momente, keď sa ukáže, že Gwynplaine je stratený lord Clancharie. Vystupuje tu ako symbol zmračeného ľudstva.⁴⁸ Z naivných ideálov sa dostáva, keď pochopí, že lordi by mu nevenovali pozornosť ani za predpokladu, že by nemal na tvári úškľabok. Lútuje, že nepočúval starého Ursa a že sa odvrátil od lásky k Dee. Na konci sa vďaka Homovi vracia domov a nachádza Deu umierať. Jeho ideály sú zničené a keď umiera aj jeho láska, nemá prečo ďalej žiť a volí si dobrovoľnú smrť.

A kráčal ďalej. Zábradlia nebolo. Pred sebou mal prázdnotu. Vkročil.

Padol.

Noc bola hustá a hluchá, voda bola hlboká. Potopil sa. Bolo to pokojné a temné zmiznutie. Nikto nič nevidel a nepočul. Loď sa niesla ďalej a rieka plynula.

Onedlho loď vplávala do mora.

Keď sa Ursus prebral, už nevidel Gwynplaina. Pri okraji zbadal Homa, ako sa díva na more a zavýja do tmy.⁴⁹

---

⁴⁷ Hugo 1980, s. 254.

⁴⁸ Hrbata, Procházka 2005, s. 159.

⁴⁹ Hugo, cit. dílo, s. 597.

Gwynplaine je duša ktorá miluje a sníva. Prechováva lásku ku svojej drahej Dee a súcit k najnižším spoločenským vrstvám. Vytvára si svoje naivné ideály a snaží sa o zmenu spoločnosti. Bojuje za svoje ideály, a keď sa stretáva s nepochopením, je zdrvený. Gwynplaine je fenoménom romantického hrdinu, ktorý sa stretáva s nepochopením spoločnosti nielen na základe svojho vzhl'adu, ale aj naivnej nádeje. Rozpadá sa mu úplne všetko, v čo veril. Po smrti jeho milovanej Dey sa rozhodne umrieť tiež a dobrovoľne pácha samovraždu.

5 Typizácia romantického hrdinu podľa predlohy Quasimoda a Gwynplaina

Quasimodo a Gwynplaine sú hlavné postavy románov *Chrám Matky Božej v Paríži* (1831) a *Muž, ktorý sa smeje* (1869), napísané francúzskym autorom Victorom Hugom a nesú znaky romantizmu. Už sme v práci spomínali, že Hugova tvorba nemá len znaky romantizmu, ale aj realizmu. Preto je potrebné uviesť, že ak hovoríme o týchto románoch, hovoríme o románoch romantických. Týchto hlavných hrdinov preto pokladáme za bytostne romantických hrdinov.

Quasimodo a Gwynplaine majú mnoho podobností. Jednou z nich je ich úškľabok. U Quasimoda je úškľabok znamením toho, že je „takmer“ človekom. Sám seba označuje za zviera. Je typom postavy, ktorá nie je ani človek, ani zviera a v príbehu tento fakt naznačuje predpoklad jeho osudu. Tento úškľabok ho odsúdil na život v periférii spoločnosti, avšak vďaka jeho schopnosti snívať a milovať, sa črtajú čitateľove sympatie. Quasimodo ľudí miluje, aj nenávidí zároveň. Súcití s krásnou cigánkou Esmeraldou a nakoniec sa do nej zamiluje. Spoločnosť ho vníma ako obludu, ale nevníma jeho krásne vnútro, ktoré je v kontraste s jeho vonkajškom. Tento kontrastný celok je romantickým dualistickým videním sveta⁵⁰.

U Gwynplaina je tento kontrastný celok podobný ako u Quasimoda. Gwynplaine je rovnako ako Quasimodo odsúdený na doživotie s úškľabkom. V útlom veku podstúpi operáciu tváre, ktorá ho znetvorí do nemenného úsmevu. Jeho osamotená smutná duša sa tak dostáva do kontrastu so stálym úsmevom. Gwynplaine sa neustále smeje, ale v jeho živote k smiechu nie je vôbec nič. Podobne ako u Quasimoda, úškľabok determinuje jeho osud. Gwynplaine žije v úzkej skupine ľudí, svojej adoptívnej rodine a v spoločnosti sa stretáva s nepochopením. Jeho obludnosť nie je zvieracia ani ľudská, je výsledkom akéhosi zvráteného umenia. Gwynplaine ale sníva, miluje a bojuje za svoje túžby a ideály rovnako ako Quasimodo.

Obaja hrdinovia sa stretávajú po konflikte so spoločnosťou s úplným nepochopením a opovrhnutím. Po tom, čo súhrou okolností zomrie Gwynplainovi milovaná Dea a Quasimodovi milovaná Esmeralda, rozhodujú sa dobrovoľne umrieť tiež. V Quasimodovom

---

⁵⁰ Hrbata, Procházka 2005, s. 158.

prípade je to po boku mŕtvej Esmeraldy, ležiacej v masovom hrobe a v Gwynplainovom prípade je to smrť utopením sa po tom, čo mu pred očami umrela chorá Dea.

U oboch je ich „maska“ napoly prekliatím a napoly tým, čo vyzdvihuje ich inakosť. Determinuje ich osud a zároveň im otvára možnosť myslieť za hranicami ich dobovej spoločnosti. Navonok sú obaja škaredí a vo vnútri krásni. Tento úškľabok je dokonalým príkladom kontrastného celku duálneho videnia sveta romantizmu Victora Huga⁵¹.

---

⁵¹ Hrbata, Procházka 2005, s. 158.

Záver

V práci sme sa zaoberali literárnou postavou ako fenoménom. Určili sme si spôsoby, podľa ktorých je možné literárnu postavu analyzovať. Pritom sme vychádzali zo štúdie Bohumila Fořta o literárnej postave. Konkrétne sme sa v práci zaoberali analýzami postáv Quasimoda a Gwynplaina z románov *Chrám Matky Božej v Paríži* a *Muž, ktorý sa smeje* od francúzskeho autora Victora Huga.

Ďalšou otázkou, ktorú sme v práci načrtli bola otázka romantizmu. V práci sme sa snažili definovať „Hugov romantizmus“ na základe jeho *Předmluvy ke Cromwellovi*.

V práci sme sa snažili vytvoriť analýzy hlavných hrdinov Quasimoda a Gwynplaina. Sú to jedinečné postavy, ktoré majú mnoho podobností. Vráťane toho, že obaja sú „osudovým“ úškľabkom. Obaja snívajú, milujú a bojujú za svoje romantické túžby. Na základe ich analýz sme si preto pripravili typizáciu romantického hrdinu Victora Huga. Takto typizovanú postavu sme pomenovali ako „romantický fenomén“.

Model takto typizovanej postavy sme sa rozhodli využiť aj vo svojej praktickej časti práce. Praktickú časť našej bakalárskej práce tvorí dystopická novela. Hlavnou hrdinkou novely sa stala Imoda, ktorej meno vzniklo skomolením mena Quasimodo. Novela sleduje osud Imody, Rómky z osady v dystopickom svete, a chlapca z mesta, ktorý využil poslednú šancu na to, aby videl, že sa dá žiť aj iným spôsobom, akým žijú ľudia v meste. Popredný konflikt medzi ľuďmi z osady a spoločnosťou z mesta je ten, že Rómovia žijú na okraji spoločnosti bez toho, aby svoje emócie kontrolovali. Mesto toleruje Rómov ako ľahko manipulovateľnú menšinu len preto, že slúžia spoločnosti ako farmári, pestujúci plodiny v hydroponickom komplexe. Ľudia z mesta sa rozhodli svoje emócie vymazávať operáciou mozgu v osemnástich rokoch života. Táto operácia sa pre nich stala bežnou rutinou, ktorá zabezpečuje mier vo svete. Z emócií totiž vzniká hnev a hnev plodí vojny. V takomto svete bez emócií neexistuje smiech ani umenie, a to chlapcovi chýba v meste najviac. Preto sa rozhodne Imodu poprosiť o poslednú noc pred osemnástimi narodeninami, ktorú by mali stráviť spoločne v osade.

Zoznam literatúry

Aristotelés. *Poetika*. Praha: Gryf, 1993.

Černý, Václav. *Soustavný přehled obecných dějin literatury a vzdělanosti IV, Pseudoklasicismus a Preromantismus, Romantismus, Realismus*. Praha: Academia, 2009.

Fořt, Bohumil. *Literární postava*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., 2008.

Hodrová, Daniela. *... na okraji chaosu ....* Praha: Torst, 2001.

Hrbata, Zdeněk a Procházka, Martin. *Romantismus a romantismy: Pojmy, proudy, kontexty*. Praha: Karolinum, 2005.

Hugo, Victor. *Chrám Matky Božej v Paříži*. Bratislava: Belimex, 2002.

Hugo, Victor. *Muž, ktorý sa smeje*. Bratislava: Meteor, 1980.

Hugo, Victor. *Předmluva ke Cromwellovi*. Praha: AMU: KANT, 2006.

Macura, Vladimír. *Slovník literárních děl 1. A-L*. Praha: Odeon, 1989.

Nikolajev, Victor. *Victor Hugo*. Praha: Československý spisovatel, 1955.

Praktická časť: Svet ideí

Autorská poznámka

Hlavná postava Imoda, sa vďaka svojej predlohe - Quasimodovi, stala veľmi rýchlo mojou srdcovou záležitosťou. Táto postava skutočne žila v mojej mysli posledných pár týždňov. Vytvorila si svoj vlastný fiktívny svet a dodávala mi odvahu bakalársku prácu dopísať aj napriek mnohým prekážkam. Bola pre mňa svetlom na konci tunela vo chvíľach, kedy som stagnovala najviac. Snáď mi čitateľ prepáči fakt, že som Imodu zasadila do dystopického sveta, namiesto historického. Verím, že ani sám Hugo by nemal námietky.

Svet ideí

Okolo každého mesta dnes boli postavené rovnaké kupoly obrovitánskych rozmerov. Chránili mesto pred tým, čo bolo vonku. Vzduch bol nedýchatelný a slnečné svetlo pálilo nad mieru znesiteľnosti organizmu. Zemi chýbala veľká časť ozónovej vrstvy. A takýchto miest sa dalo v súčasnosti narátať sotva tak do stovky. Danému stavu nepredchádzalo nič významné, čím by mohla byť obyčajná tretia svetová vojna alebo útok jadrových zbraní. Bola to zem, ktorá začala vypovedať svoju životnosť niekoľkých miliárd rokov. Nie je dôležité, čo všetko sa začalo popri tom rozpadáť. Vodcovia veľkých krajín predsa dovolili, aby došlo k pár útokom o úrodnú pôdu, či pitnú vodu. Ale nebolo to dôležité, a nebolo to ani zďaleka to hlavné, čo predchádzalo koncu. Útoky časom ustávali, na rôzne časti zeme dopadlo pár posledných jadrových bômb a došlo k pár bojom na západe. Už ani nevedno ako sa to všetko skončilo, či to bolo z nekončiacej sa únavy viesť nezmyselné vojny, alebo z rozmaru mocných, ktorým sa prestala páčiť tá istá hra, opakovaná dookola.

Začalo sa na svete spolupracovať. Vznikli tieto obrovské kupoly, metropoly, ktoré bolo možné pokladať za domov. Prostredie priaznivé pre rozvoj spoločnosti. Aj preto sa zaužívali všade rovnaké pravidlá a zákony. Ako prevenciu pred hrozbou ďalších nezmyselných vojen a nenávisti bolo potrebné dosiahnuť určitej spolupatričnosti. Bolo potrebné za brániť tomu, aby sa ľudia sa búrili. Kupoly boli stavané ako nevyhnutnosť. Rovnako ako dokázali

vzdorovať akýmkoľvek útokom (vrátane jadrových zbraní), dokázali aj filtrovať vzduch zvonku a čistiť podzemnú vodu, ktorej bolo našťastie ešte dostatok.

Na troskách pôvodného mesta boli vybudované silné kovové budovy. Nebola na nich vidieť žiadna snaha o veľkoleposť alebo pôvab. Záležalo len na tom, aby splňali funkciu, pre ktorú boli postavené. Človek mal pocit, akoby v temných uliciach lemovaných kovom, len tápal. Nebolo to príjemné miesto, no v tejto dobe nikto nemal na výber. Mestá sa od seba líšili iba strategickým postavením ulíc. Mapy miest sa navzájom nepodobali, a predsa by ich nesústreďený čitateľ od seba nerozoznal. Každé mesto bolo len kov.

Osada bola dosť ďaleko za mestom pri hraniciach kupoly. Nejednen by mohol byť užasnutý nad tým, že toto veľkolepé dielo dokázal vytvoriť človek. Do osady sa dalo dostať len starým metrom. Pozemné cesty, ktoré viedli ku hraniciam kupoly, neboli v použiteľnom stave. Metro bolo predsa len rýchlejšie a stále funkčné.

Z osady chodili cigáni každý týždeň na trh do centra mesta, predávať čo vypestovali. Čudný sprievod veselých pohľadov, ktoré si vyspevovali cigánske piesne alebo sa nahlas zhovárali. V takomto hluku často nebolo počuť ani vlastnej myšlienky. Občas sa našiel jeden, dvaja z nich, ktorý sa nenechal zmiasť falošnými tónmi ostatných a dokázali zaspievať celé serenády bez chyby. Rovnako oko tí, ktorí sa zhovárali, nevšimli si tých, čo spievajú. Celý tento dav sa zdal byť nad mieru hlučný a búrlivý, presne ako cigánska duša... Imoda bola jediná, ktorá sa vždy počas cesty metrom držala opodiaľ. Vyhovovalo jej to tak. Radšej sa zdržiavala mimo pozornosti, aj napriek tomu, že bola medzi svojimi. Oveľa viac jej vyhovovalo stratiť sa v dave, ako priťahovať pozornosť.

Pome, ľudia. Vykríkol jeden z nich, keď sa dostali na miesto.

Imoda s ostatnými farmármi vyšla z metra na trh. V okamihu bolo všetko pripravené a sadla si na to isté miesto, kde sedávala každý týždeň. Sledovala prázdne výrazy tváří, ktoré postupne míňali jej stánok. Ľudia vidia iba na krátke vzdialenosti. Čokoľvek, čo sa bude zdať, že je ďalej než je hranica ich zorného spektra, je pre nich neuchopiteľné. Presahuje ich to. Presahuje to medze ich vnímania. Človek je schopný vidieť tvár, ktorú nastavujeme zrkadlu každý deň. Je schopný vidieť telo a vlasy. Šaty, o ktorých sa kedysi hovorilo, že robia človeka. Je to ale len odraz skutočnosti. Kópia. Nie príliš presná, ani príliš odlišná. Pozorujeme sa navzájom, neschopní vidieť veci reálne. Stávame sa akýmisi mostami túžob. Sme telo. Tvár, ruky a nohy, s nevyslovenými prianiami na perách. Očami vidia ľudia iba na krátke vzdialenosti...

Imoda predávala jablká, ktoré s rodinou v osade pestovali už dve generácie. Ich jablká mali krvavo červené odtiene. Jej pery boli ako ony, krvavé a plné. Okolo tváre mala dlhé čierne kučery. Napriek tomu nestelesňovala ideál krásy. Jej tvár hyzdila veľká jazva, ktorá sa tiahla cez ľavé líce a končila niekde uprostred čela. Celkom jej vzala ľavé oko a namiesto neho tam nebolo nič, len znetvorenie. Druhú časť tváre mala peknú. Ružovkasté líce a pravidelné uhl'ové obočie dopĺňalo nebesky modrú dúhovku na pravom oku. Postavu mala štíhlu a silnú. Zvláštna výnimka z večne platného pravidla, že krása vyplýva z harmónie. Nedokonalé usporiadanie tváre bolo neprimerane nevyvážené a pohľad na ňu u ostatných vyvolával súcit. Nechcela, aby ju ľudia ľutovali. Svoju výzoru nepripisovala veľkú dôležitosť. Vnímala ho len vtedy, keď sa k nej správali inak.

Hej, farmárka. Okríkol ju akýsi chlapec.

Ahoj, chcel by si si kúpiť jablko? A hodila mu jedno do ruky. Prekvapilo ju, že nepozdravil. Ľudia z mesta vždy zdravia.

Chcem, aby si ma vzala do osady. Chytil jablko a šťavnato sa doň zahryzol.

Tak to ani náhodou chlapče.

Premerala si ho dlhým váhavým pohľadom. Nelíšil sa od ostatných ničím zvláštnym. Mal dve oči, dve ruky, jednu hlavu, ako ostatní. Oblečený bol do čierneho, ako to mali v meste vo zvyku. Zaujali ju len jeho zvedavé hnedé oči, z ktorých sa tísila nádej a túžba po dobrodružstve. Hnedé kučeravé vlasy dotvárali vzhľad, ktorý ju nútil aby sa obmáčkila.

Prečo by si ty z mesta chcel ísť do osady?

Pretože budem mať zajtra osemnásť.

Imoda veľmi dobre vedela, čo to znamená a prišlo jej chlapca ľúto.

Tak dobre. Počkaj ma vzadu a až tu skončíme prídem si po teba.

V hlave si celý deň pripravovala reč, ktorú by musela predniesť v metre ostatným, ak by protestovali. Málokedy sa stane, že cigáni príjmu medzi seba niekoho zvonku. Práve preto im ich malý svet nechávali bez nejakých veľkých zásahov. Rada, ktorá viedla mesto, si ich osadu nechávala ako pripomienku minulosti. Žiadnej spoločnosti sa totiž nepodarilo podmaniť si ich úplne. Nikomu ale neprekážali. Striktne si držali svoj okruh a preto si mohli žiť vždy po svojom. Samozrejme, v priebehu rokov sa museli vždy prispôbovať svetu, ktorý tvorili mocní a ani v tomto prípade to nebolo inak. Stačilo im, že majú svoj malý kúsok,

na ktorý im nikto nesiala. Bola to vzájomná symbióza, v ktorej mesto určilo osadu ako parazita. Ale bez nej by mestu chýbali zásoby a čerstvé potraviny. Žili takto vedľa seba ako tolerantní nepriatelia, ktorí boli nútení prijať prímerie.

Hej ty, stále chceš ísť do osady, chlapče? Imoda hodila po ňom batoh a nastrkala ho spolu so zvyškom jablák do vozňa metra, ktorý bol pristavený hneď vedľa trhoviska.

To si piš. Nijako neprotestoval.

Celú cestu nemohla z neho spustiť oči. Bolo to zvláštne zjavenie. Zdalo sa, že dokonca nevníma ani jej jazvu. Od začiatku nepostrehla ani jeden jediný ľútostivý, či opovržlivý pohľad. Jasné, zajtra má osemnásť, ale ešte nikdy nevidela nikoho, kto by sa odvážil spraviť to, o čo sa práve pokúšal tento chlapec. Imoda sa vedela ľahko ukryť v dave a tak si ani chlapca v metre nikto nevšimal. Cigáni si nôtili svoje falošné piesne bez toho, aby si všimli, že k nim na cestu naspäť pristúpil nový pasažier. Nemohla uveriť jeho prítomnosti hlavne preto, že v meste o nich často kolovali nepravdivé príbehy. Počula už aj o tom, že cigáni zvyknú jesť svoje novo narodené deti. Nič z toho nebola pravda, ale mešťania to nemali odkiaľ vedieť.

Takže ty si z mesta.

A ty z osady.

Tak to už bude. Máš meno?

Povedzme, že si ho budem chcieť nechať pre seba. A ty? Sadol si vedľa nej na zem tak blízko, že začínala byť nesvoja.

Imoda, chlapče. Zasmiala sa, pretože ju bavilo volať ho prezývku. Nezáležalo veľmi na tom ako sa volá. Onedlho bude preč.

Teší ma Imoda. Vyrástla si v osade?

V skutočnosti si na svoje detstvo už dlho nespomenula. Bola sirota. Vyrástla s deťmi na ulici, a napriek tomu že nemala rodičov, mala šťastné detstvo. V osade sa nikto necíti sám. Jazvu na tvári mala odjakživa. Starší z osady hovorili, že ju má po nehode, ktorá sa stala jej a jej rodičom. Zavalili ich zvyšky starej budovy na hranici kupoly. Boli v nesprávnom čase na nesprávnom mieste a keďže jej starí rodičia už vtedy nežili, zostala na všetko od malička sama.

Život v osade je to jediné čo poznám.

Je pravda to, čo sa o vás hovorí?

Zasmiala sa. Čo myslíš?

Ja myslím, že sú to všetko sprostosti...

Tak vidíš.

Metro sa zastavilo a chlapec tušil, že sú na mieste. Vystúpili z metra a nevedel, na čo sa má zamerať najskôr. Vo vzduchu cítil príjemnú vôňu, ktorá mu niečo pripomínala. No nespomenul si. Zrazu sa ocitol akoby v inom svete. Všade boli rôzne ruchy a pachy. Deti sa naháňali okolo a nahlas sa chichotali. Imoda ho viedla hlbšie do osady. Naokolo boli všetky odtiene farieb. Rástli tu kvety a stromy, ktoré nepoznal. Vedel, že kupola má vlastný ekosystém, ale nevedel, že je možné pestovať rastliny do takýchto rozmerov. Na rozdiel od ľudí z mesta, v osade žili ľudia v starých ruinách domov, ktoré tu ostali z dávnych čias. Nebol tu žiaden kov, domy boli stavané z tehál, ktoré bolo vidieť na miestach, kde už opadla omietka. Cigáni si domy vymaľovali podľa vlastnej fantázie. Sýto červený dom dokázal existovať hneď vedľa tmavo zeleného domu. Nikdy nič také nevidel. V osade si dokonca aj oblečenie farbili do rozličných farieb. Naopak v meste sa ľudia až príliš podobali jeden druhému. Na stenách domov ho prekvapili aj dokonalé maľby živočíchov, o ktorých sa na akadémii učil, že už dávno vyhynuli. Zastavil sa pri maľbe veľryby a chvíľu pozoroval ako ladne pláva medzi korálmi a inými morskými tvormi. Čo by dal za to, aby mohol vidieť oceán. V osade sa mu začalo páčiť. Po ľavej strane uvidel maličké námestie. Imoda ho postrčila smerom k nemu a on sa váhavo vydal za zvukom gitary. V strede námestia totižto sedel starček, ktorý na nej hral a do rytmu spieval cigánske piesne. Odrazu do neho vrazilo malé dievčatko, usmialo sa a hneď odcupitalo preč. Za ním sa rozbehol krdel' detí.

Čo to je za hru? Spýtal sa.

Naháňačka. Nehovor mi, že vy v meste ste sa nehrali.

Nie...

Takže ty...?

Nie... Dospelým po zákroku nedáva zmysel, aby sme takto márnili čas.

Na okamih zazrel na jej tvári ľútosť, ktorá sa hneď stratila. Nikdy nečakal, že predstava jeho detstva príde niekomu ako niečo smutné, za čo by ho ostatní mali ľutovať.

Ani to som nikdy nepočul.

Čo?

Detský smiech.

Keď prišli na námestie, mohol si chlapec premerať starčeka hrajúceho na gitare. Mal sivé vlasy a tmavú pokožku. Ruky mu po strunách behali tak, akoby celý život nerobil nič iné. Jemu od mala bolo opakované, že hudba je len strata času, rovnako ako detské hry. Mama mu vždy hovorievala, že hudba sa v minulosti až príliš preceňovala a dnes je to zbytočný kus ľudskej histórie. Napriek tomu všetkému, sa mu tóny, ktoré zneli zo starčekovej gitary, zdali krásne. Hral cigánske piesne, ktoré rozprávali príbehy. Takto zblízka si mohol vypočuť jeden z nich. Bol o vysokom a silnom mužovi. Raz stretol krásne dievča a nemohol prestať myslieť na jej modré oči. Tie oči ho prenasledovali v snoch a predstavách, až sa mu zdalo, že sa z nich vylieva oceán. Ten muž plakal, že mu voda strhla zem pod nohami. A starček spieval o tom, že tú krásku musí nájsť.

Imoda chlapca zastavila a vytrhla ho z myšlienok. Odrazu si všimol, že stoja uprostred námestia a ľudia vedľa nich sa vlnia a pohybujú do rytmu hranej piesne. Usmiala sa na neho, vzala ho za ruku a pridala sa pohybmi k ostatným, ťahajúc ho za sebou. Uvedomil si, že nikdy pred tým netancoval. Ďalšia vec, ktorú jeho mama považovala za zbytočnú. Nemotorne sa preto snažil opakovať pohyby, v ktorých sa krútila cigánka. Stúpil jej na nohu. Cigánka sa iba zasmiala a tancovala ďalej, akoby sa nič nestalo a stále ho držala za ruku. Nebolo potrebné aby protestoval, nič by tým nezmohol a tak sa ďalej nechal unášať cigánkou v rytme hudby. Pritisol sa k nej a cítil vôňu, ktorú doteraz nepoznal. Jej tóny mu pripomínali citrusy, ale nevedel v pamäti vysloviť citrus, ktorý by k nej priradil. Intenzívny pach ho omamoval.

Páči sa ti to? Opýtala sa ho cigánka odrazu.

Čo? Povedal chlapec prekvapene, pretože ho znova pristihla pri tom, ako blúdil vo svojich myšlienkach.

Cigánka sa jemne zachichotala. Predsa môj prírodný parfum.

Áno áno, páči sa mi... ehm... ten parfum. Čo to je?

Je to olej, ktorý si vyrábam z vavrínu kubébového. Rastie všade okolo osady. Určite si si to všimol.

Odrazu si uvedomil, že to je presne tá vôňa, ktorú zacítil pri príchode sem. Zdala sa mu povedomá, ale stále nevedel prísť na to prečo.

Vonia prekrásne. Ako robíš ten olej? Nepočul som o nikom kto by vyrábal voňavý olej.

To je cigánske tajomstvo. Jednoducho natrhám vavrín a nechám ho v oleji pár týždňov. Olej potom získa vôňu vavrínu.

Logické.

A voňavé... Poď, niečo ti ukážem. Povedala Imoda a začala chlapca ťahať preč od tancujúceho davu. Viedla ho von z námestia, kde stále hral starček na gitare. Po chvíli vošli do tesnej uličky a hudbu bolo počuť už len tlmene. Chlapec si všimol, že sa ešte stále držia za ruku a pustil ju.

Kam ma to vedieš?

Uvidíš.

Fajn. Úplne rezignoval a nechal sa viesť. Niečo ho nútilo dôverovať jej.

Po chvíli chodenia tesnými uličkami medzi starými budovami z tehál, narazili na poklop v zemi, veľký akurát na to, aby sa tam zmestil jeden človek. Poklop bol umiestnený vedľa jednej z tých starých budov. Z ulice ho takmer nebolo vidieť. Bol schovaný pod malým

stromom. Intenzívna vôňa stromu ho prekvapila. Bol to vavrín kubébový. Odrazu si uvedomil, že tieto stromčeky sú naozaj všade okolo osady, ako mu povedala cigánka. Bol to menší stromček jemne zelenkavej farby. Dokonca aj kvety, ktoré rozvoňali celé okolie, boli zelenkavé, s jemnými tónmi žltej. Nebol to citrus a predsa bola jeho vôňa prenikavo citrusová. Kvety kvitli z maličkých guľičiek, ktoré pripomínali viac bobuľovité ovocie ako kvet. Cigánka otvorila poklop.

Až po tebe chlapče.

Pod poklopom bolo počuť hudbu, inú akú počul na námestí. Neisto vstúpil do otvoreného priestoru, v ktorom sa nachádzalo schodisko, vedúce smerom dolu. Každým schodom sa mu zdala byť hudba hlasnejšia. Chvíľami až chaotická. Vôbec sa mu nepáčila tak ako tá, ktorú hral starček na gitare. Rezovala v ňom, s každým ďalším schodom intenzívnejšie. Keď prišiel na koniec schodiska, mal pocit, že nedokáže počuť už ani vlastné myšlienky. Imoda kráčala hneď za ním. Zakričala mu do ucha:

Tu sa ti bude páčiť, toto je niečo pre mladých.

Mala pravdu. Uvedomil si, že hore na námestí boli len deti, hŕstka mladých, rodičia detí a starší cigáni. Na tomto mieste boli len mladí ľudia. Rýchlo pochopil, že to pravdepodobne bude súvisieť s tou hudbou, ktorá sa ozývala z veľkých čiernych reproduktorov. Konečne sa rozhliadol po miestnosti. Miestnosť bola útulná, neposkytovala toľko miesta ako námestie. Mladí sa k sebe viac tísli a aj tu sa pohybovali do rytmu hudby, ale inak. Bol to tanec tela na telo. Videl, že postavy majú na sebe aj menej oblečenia, ako tí hore. Postavy sa navzájom viac dotýkali. Dotýkali sa celého tela, nie len rúk. Príťahovalo ho to. V miestnosti bolo šero a osvetľovalo ju len tupé modrofialové svetlo. Atmosféra, ktorá tu panovala, mu otupovala zmysly čoraz viac a kým sa nazdal, už ho Imoda viedla hlbšie do miestnosti. Viedla ho cez tancujúci dav. Pocítil, že uprostred davu je o niečo teplejšie, ako na okraji.

Imoda ho doviedla za bar. Bar už videl aj pred tým, na formálnych udalostiach, ktoré sa konali občas v meste. Nebol to rovnaký bar. Tušil, že tento bar bude obsahovať alkohol. Čítali o ňom v škole. Alkohol bol jednou zo zakázaných látok v meste. Učili sa o ňom, že je toxický a škodlivý. Vraj spôsobuje odumieranie mozgových buniek.

Dáte si panáka deti? Obrátila sa na nich mohutná postava za pultom.

Dáme si dva krát Gin a dva krát tonik.

Obor zabodával do chlapca svoj ostrý pohľad počas prípravy ich objednávky.

Čo tu ten chce?

Zabaviť sa, ako ostatní. Odpovedala Imoda.

Prinesie sem problémy a ozbrojených z mesta.

Neboj, mám to pod kontrolou. Poznáš ma, vieš, že by som neohrozila našu osadu. Sme rodina.

...a si si istá, že ho nikto nesledoval?

Áno, som si istá. Ale určite ho hľadajú. Bude im trvať ešte pár hodín, kým prehľadajú mesto. Zatiaľ sa môžeme baviť. Zajtra má osemnásť.

Mrzí ma to chlapče.

Doteraz mi všetci len gratulovali. Vstúpil do konverzácie chlapec.

Tu nie si v meste.

Začínam tomu rozumieť.

Barman odvrátil od nich zrak a podal im ich objednávku.

Tak na zdravie chlapče, musíš to vypiť do dna.

Chlapec do seba vhodil panák Ginu a hneď ho striaslo. Začal nekontrolovateľne kašľať a Imoda sa začala smiať.

Zvykneš si na to. Povedala mu a odtiahla ho znova medzi tancujúci dav. Pozorovala na ňom, že si to užíva. Bol síce nemotorný, ale pripadalo jej to roztomilé. Bola zvyknutá na chlapcov z osady, nikdy nepoznala nikoho z mesta. Celý čas bol napätý a vstrebával každú sekundu. Emócie sa mu odrážali na tvári. Ale len dozajtra. Pomyslela si.

Tanec telo na telo zvládal chlapec už o niečo lepšie, ako rytmy gitarových piesní. Konečne mal možnosť dotknúť sa Imodiných vlasov. Boli hebké a mal pocit, že stále cíti ich vôňu. Dotkol sa letmo jej ramena, zachvela sa a jemne sa od neho odtiahla. Pravdepodobne nebola zvyknutá na to, že sa jej niekto dotýka. Ale ani chlapec nebol zvyknutý dotýkať sa. Pocity pulzovali celým jeho telom. Mal dojem, že cíti silnejšie. Alkohol už začal účinkovať na jeho zmysly. Jemne sa mu točilo v hlave. Bolo to pre neho príjemné. Mal pocit, že z neho opadol tlak, ktorý mal od začiatku, čo vkročil do osady. Ale alkohol mal aj ďalší účinok, zrazu sa

mu dýchalo ťažšie. Aj keď sa nerád odtrhol od Imody, vydal sa smerom za bar, kde bol dýchateľnejší vzduch. Sadol si tam a zhlboka dýchal. Cigánka sa hneď rozbehla za ním.

Si v poriadku? Chytila ho za ruku.

Áno som, len mi prišlo na chvíľu zle. Už je to lepšie. Nie som zvyknutý piť alkohol. Popravde vôbec. Nikdy som ho nepil.

Jeden Gin ti neublíži, neboj sa. Povedala nežne.

Odrazu sa k nim pritisla chudá mužská postava v tielku. Na jeho tmavej pokožke mu splývali čierne tetovania. Obrazce boli rôzne a vôbec chlapcovi nedávali zmysel.

Nedali by ste si niečo tvrďšie deti?

Dnes nie. Povedala cigánka rázne.

Škoda. Stavím sa, že tuto mladý by si dal.

Povedala som dnes nie.

Ako chcete deti. Vaša škoda. Povedal a odišiel.

Čo myslel tým, že by sme si mali dať niečo tvrďšie? Opýtal sa chlapec.

Drogy. Počul si už o nich?

Áno, učili sme sa o nich v meste rovnako, ako o alkohole. Že sú toxické a že človek po nich nie je schopný myslieť. V meste tvrdia, že rozum je to najcennejšie, čo človek má. To ostatné, ako túžby, emócie a láska sú vraj nepotrebné.

A ty im to veríš?

Nie... ale bojím sa, že zajtra budem.

Mám nápad. Poď za mnou. Musím ti niečo ukázať.

Cigánka sa rýchlo stratila v dave na tanečnom parkete a namierila si to naspäť k poklopu. Chlapec ju dohnal a keď vyšli von zistili, že je už hlboká noc. Viedla ho ďalšími úzkymi uličkami, skoro až ku hranici celej kupoly. Pri hranici stáli veľké skleníky, plné rozličných plodín. Podišli bližšie, aby sa chlapec mohol pozrieť na rastlinky. Spoza okien skleníka pozoroval dlhé rady krásne červených jahôd, ktoré boli posadené na niekoľkých poschodiach hydroponického komplexu. V škole sa učil o spôsobe pestovania plodín v meste, ale nikdy nevidel tieto skleníky naživo. O pestovanie sa starali cigáni, bola to pre mesto špecifická zložka spoločnosti. Kvôli pestovaniu plodín boli s mestom v akejsi koexistencii. Cigáni dodávali svoje kvóty a mesto im umožňovalo žiť podľa svojich vlastných pravidiel. Za podmienky, že do mesta smú vstúpiť len za účelom predaja. Túto symbiózu nič nenarušovalo a bola vysoko rešpektovaná. Až na chlapca.

Takže tu pracuješ? Opýtal sa chlapec.

Nie, ja chodievam len predávať na trh. Pestovatelia sú pri rastlinkách každý deň a starajú sa o nich.

Zaujímavé.

U vás v meste také niečo nemáte, však?

To by ste potom boli mestu na nič...

Imoda otvorila dvere na skleníku, aby mohli vojsť dnu.

Môžeme tu byť? Spýtal sa chlapec.

My nemáme pravidlá. Sme rodina, väčšinou sa snažíme len rešpektovať jeden druhého. Skleníky nepatria nikomu. Staráme sa o nich všetci, aj keď každý iným spôsobom... Ja predávam na trhu.

Takže tu môžeme byť?

Áno, môžeme. Nechápala jeho obavy.

U nás v meste to je inak...

Ako?

Každý má svoje osobné povolené miesta, kde sa môže pohybovať.

Vy máte niečo ako dennú mapu?

Také niečo...

A ak by si šiel niekam kam nemáš chodiť?

Chytili by ma.

A čo by potom s tebou urobili?

Vo väčšine prípadov nič zlé. Vypočúvali by ma, prečo som porušil svoje povolenia a tak.

A potom?

Ak nič zaujímavé nezistia, pustili by ma.

A ak by niečo zaujímavé zistili?

Takí ľudia jednoducho zmizli.

Ako to myslíš, že zmizli?

Nikto už o nich nikdy nepočul.

Cigánka strhla jednu jahodu z malého kríku a podala ju chlapcovi. Jahoda bola jedinečne pravidelná a veľká. Keď sa do nej chlapec zahryzol, zároveň so šťavnatou jemnou chuťou ucítil aj jej sladkú vôňu.

Je skvelá. Povedal.

Priviedli sme svoje remeslo do dokonalosti.

Takto spoločne navštívili niekoľko skleníkov a chlapec mal šancu ochutnať ešte čerstvé žlté paradajky a maliny. Zdalo sa mu, akoby tam boli iba pár minút, ale v skutočnosti ochutnávka trvala niekoľko hodín. Myšlienka sa nedá ohraničiť žiadnym časovým intervalom... Matematicky sa dá vypočítať na dobu jedinej sekundy a pritom sa v skutočnosti môže tiahnuť až niekoľko minút, niekde mimo priestor a čas. Jedna jediná myšlienka má potenciál existovať mimo fyzikálne zákony. Je neohraničená a slobodná. Dokáže sa samovoľne naťahovať a zastavovať, ako len chce.

Chcem ti ukázať ešte niečo...

A čo? Čudoval sa chlapec. Už teraz výlet prekonal jeho očakávania.

Len pod'.

Fajn.

Popri rastlinkách sa predierali von zo skleníkového komplexu. Míňali ďalšie rôzne rastliny a plodiny, o ktorých chlapec pred tým netušil, ako sa vlastne pestujú. Keď míňali čiernu bazalku, musel si jeden lístok utrhnúť. Keď vyšli von, cigánka chlapca odviedla k studni a opýtala sa ho:

Pil si niekedy priamo zo studne?

Nikdy.

Natiahla ruku za kolesom, ktoré dvíhalo umelým povrazom pripevnenú hliníkovú nádobu. Pomyslel si, že to bude asi preto, že je hliník ľahší, ako iné kovy. Cigánka pomaly krútila kolesom, až počul spadnúť nádobu do vody. Nastal prudký náraz. Začul, ako voda vyšplechla nad hladinu. Nádobu sa začala plniť. Po chvíli cigánka znovu zatočila kolesom a vytiahla vodu hore.

Napi sa. Povedala a podala mu nádobu.

Zavrel oči a pil dlhými, plnými dúškami. Keď uhasil páľčivý smäd, uprene pozrel na cigánku svojimi hlbokými, hnedými očami. Bol to pohľad nežný a láskavý, akoby ním vyjadroval vďaku za uhasený smäd. Mlčky na seba chvíľu hľadeli. Nepotrebovali slová na to, aby si porozumeli. Potom sa napila Imoda a nádobu položila k okraju studne. Spomenula si, že chlapca pozná len deň, ale ani na chvíľu nepocítila svoju jazvu. Správal sa k nej akoby bola úplne obyčajná. Akoby tam jazva nikdy ani nebola.

Pripravený pokračovať v ceste?

Kam ma chceš ešte vziať?

To miesto som si nechávala na koniec. Vlastne som tam ešte nikdy nikoho nevzala. Jedna žena zo starších z osady mi prezradila, že tam často chodievali moji rodičia. Nikto z osady nevedel prečo tam chodievajú, našťastie nikoho nenapadlo ich sledovať.

Čo je také špeciálne na tom mieste?

Uvidíš.

Viedla ho ďalej, až priamo na okraj kupoly. Bola to konečná. Chlapcovi stále vrtalo hlavou, čo tu mohlo byť také unikátne, aby sa sem Imoda a jej rodičia stále vracali.

Bolo tu pár zrútených budov, ktoré vyzerali o čosi staršie ako tie v osade. Na vonkajších stenách bolo vidieť zničené ornamenty a iné architektonické ozdoby. Vo svojej najväčšej sláve boli budovy zrejme vysoké a majestátne. Teraz z nich ostala len kôpka tehál na jednom mieste, ďaleko od mesta. Z tej ruiny nebolo možné vytvoriť si predstavu o tom, ako mohlo miesto vyzeráť, keď ešte stálo. Dnes to už bola len kôpka tehál a rozdrvená omietka všade naokolo.

Tak ideš? Opýtala sa Imoda a touto otázkou nachytala chlapca, ako udivene zíza na zničené tehly. Starostilo si ich obzeral.

Áno, idem. Čo sa tu stalo?

Nikto presne nevie, je možné že zostarli. Jednoducho sa zrútili postupne. Jedna z budov je zodpovedná za... Cigánka sa zasekla, pretože jej v hrdle narástla veľká hrča. Nezmohla sa na slovo.

Nemusíš mi o tom hovoriť, ak sa ti nechce.

V poriadku, nič sa nedeje... Povedala a utrela si teplú, slanú slzu, ktorá sa jej kotúľala po líci.

Chlapec dostal náhle nutkanie ju objať, ale kým na to nabral odvahu, pohla sa ďalej dopredu. Zastavila sa pri starom kríku figovníka, ktorý už takmer vyschol a pod ním boli ďalšie dvierka, ktoré zakrývali otvor v zemi. Tentoraz neboli kovové, ale drevené. Drevo vyzeralo staro a zaprášene. Divil sa, že ich ešte stále môžu používať.

Otvorila drevený poklop a vzala si do ruky baterku, pretože vo vnútri bola hustá tma. Pod poklopom sa nachádzali schody z rovnakého dreva. Boli staré a zaprášené. Lemovali ich pavučiny. Bolo vidieť, že pavučiny sú len na okraji. Nieкто pravidelne schody používal.

Keď zišli dolu, cigánka rozsvietila svetlá. Ohromilo ho, že tak ďaleko od mesta, stále funguje elektrina. Nebolo to však nič oproti tomu, ako ho omráčil pohľad na miestnosť. Bola

starostlivo uprataná a po pavučinách tu nebol ani náznak. Okraje miestnosti lemovali masívne skrine, ktoré boli plné kníh až po strop. Niektoré knihy sa preto váľali len tak na podlahe. Boli zoradené do vysokých stĺpov a vytvárali tak pomyselné uličky po miestnosti. V jej strede stála stará kožená pohovka a vedľa nej vysoká staromódna lampa. Chlapec podišiel bližšie, aby sa mohol kníh dotknúť. Prechádzal prstami po ošúchaných obálkach a prezeral si tituly diel. Prstami sa zastavil na Aristotelovej Poetike a opýtal sa:

Odkiaľ sa tu všetky tie knihy vzali?

Už tu boli.

Ako je to možné? Myslel som, že všetky knihy zničili, keď sa stavali kupoly. Umenie bola pre nich strata času...

Toto miesto je pod zemou, možno preto sa na neho zabudlo.

Na čo myslíš, že slúžilo?

Eudia si tu požičiavali knihy. Vzadu som našla obrovskú knihu s navštívenkami a pôžičkami. Vtedy to nebolo nič nezvyčajné.

A toto našli tvoji rodičia?

Knihy začali ukladať na miesto oni. Ja som si na to miesto spomenula, až keď mi tá stareňka znova rozprávala o mojich rodičoch. Sama som sa tu vrátila až keď som mala štrnásť.

Koľko rokov máš teraz?

Rovnako ako ty, sedemnášť.

Takže ti tri roky trvalo dať miesto do poriadku?

Trvalo to nejaký čas, ale potom som začala knihy čítať.

Neuveriteľné.

Čo je na tom neuveriteľné?

Že je tu miesto, ktoré by už nemalo existovať.

A predsa tu je... Môžem ti veriť, že o ňom nikomu nepovieš?

Len ak mi dovoľíš si knihy od teba požičiavať.

Zajtra už nebudeš chcieť čítať knihy.

A čo ak by som ostal tu, s tebou?

Obaja vieme, že by ťa v osade našli.

Myslím tu, v tejto miestnosti. Akoby vedeli, kde ma majú hľadať, keď ani nevedia, že toto miesto existuje?

Dohoda bola iba na jediný deň.

Bol by život po zákroku niečím, čo by si si sama vybrala?

Chvíľu mlčala, pretože dobre vedela, čo chlapca čaká. Dobrovoľne by si to nevybrala a tušila, že deti z mesta nemajú na výber.

Ty to nechápeš, chcú aby som bol ako oni. Chcú aby sme boli rovnakí. Aby nás mohli ľahšie ovládať a manipulovať. Chápeš to Imoda?

Mlčala.

Chcem dostať šancu nechať si svoje slobodné myšlienky. Chcem aby mi zostala schopnosť cítiť, chcem tvoriť a žiť...

Chlapec sa zo zúfalstva spustil na pohovku, cigánka si sa sadla k nemu a jemne ho znova chytila za ruku. Súcitila s ním. Chlapcovi sklzol pohľad na stôl pred pohovkou. Bola na ňom otvorená kniha. Na stránke si všimol veľkým písmom napísané slovo, ktoré bolo zvýraznené ešte tým, že sa oddeľovalo od odsekov širokými medzerami. Stálo tam veľkými gréckymi písmenami napísané:

ἈΝΑΓΚΗ

Á-n-a-gi. Chlapec slovo nahlas krkolomne prečítal a opýtal sa: *Čo je to za knihu?*

To je Chrám Matky Božej v Paríži. Napísal ju Victor Hugo niekedy v 19. storočí.

O čom je tá kniha?

O vášni a o láske. Bola to prvá kniha, ktorú si moji rodičia začali čítať. Dali mi meno po hlavnej postave, aj keď vtedy ešte netušili, ako veľmi sa mu budem podobat'. Dali mi meno

Quasimoda, ale všetci ma volajú Imoda. Bol to hrbáč, zvonár v chráme a mal znetvorenú tvár tak, že na jedno oko bol úplne slepý.

A aký bol?

Nebol veľmi vzdelaný, ale na druhej strane mal dobré srdce. Nebol ani hlúpy, aj napriek tomu, že si to o ňom všetci mysleli. Bol len hluchý. Zamiloval sa do cigánky Esmeraldy, ale nie preto, že bola krásna, ale pretože aj ona mala dobré srdce.

A ako to skončilo?

Ona ho nemilovala, lebo bol škaredý. Zabili ju, pretože bola cigánka, ktorá naučila kozu všelijakým trikom. V tej dobe si to vysvetľovali ako čarodejníctvo. Zasmiala sa. Bola odsúdená na smrť.

A Quasimodo?

Našiel jej telo v masovom hrobe a rozhodol sa tam s ňou ostať a umrieť tiež.

Desivé.

Krásne.

Mne by sa páčilo, ak by sa milovali obaja a skončilo by to šťastne. Bolo by to tak lepšie.

Možno.

A čo znamená to slovo? Znova ho chlapec krkolomne prečítal. Á-n-a-gi.

Osud.

Pokým nepoznal jeho význam, nedával mu veľkú váhu. Zahanbil sa, že ponúkol knihu takú jednoduchú verziu výkladu.

Páči sa mi, že ti dali meno Imoda.

A mal pravdu. Ako rástla, podobala sa Quasimoda čím ďalej, tým viac. Bola dobrosrdečná, veľa snívala a nechýbal jej ani intelekt. Často sa pristihla, ako premýšľa o vznešených témach lásky a vášne. A aj keď sa jej ľudia kvôli jazve občas báli, súcitila s nimi. Mala len pár priateľov, na ktorých sa mohla spoľahnúť. No namiesto toho, aby kvôli jazve na ľudí úplne zanevrela, otvorila si svoje srdce dokorán.

Aj mne sa páči.

Chlapec sa postavil a ďalej si prezeral knihy na policiach. Pomaly si začal robiť vlastný knižný stĺp na podlahe. Boli to knihy, ktoré si mienil raz prečítať. V meste neboli knihy a myslel si, že ich ani nikdy neuvidí. Vo svete to fungovalo dnes inak. Na druhý deň ho čakal zákrok, ktorý mal z neho vytvoriť rovnaké monštrum, akými boli všetci mestskí dospelí obyvatelia. Keď stavali kupoly, vytvorili sa zoskupenia, ktoré vytvorili pre svet nové pravidlá. Jednou z nich bola aj skupina vedcov, ktorá to prežila. Na ich návrh sa napokon všetci zhodli na myšlienke, že ľudské emócie sú nebezpečné a že je potrebné ich eliminovať. Emócia, akou je napríklad aj láska, vraj plodila iba nenávisť a žiarlivosť. To viedlo k násiliu a vojnám. Rozhodli sa operačne mozog pretvoriť tak, aby bol schopný myslieť ale neschopný vytvoriť akýkoľvek pocit. Mozog bol schopný prijímať a učiť sa informácie, ale nebol schopný zaujať voči nim svoj vlastný názor. Nebol schopný na informáciu akokoľvek reagovať. Keďže sa tento systém ukázal ako nadmieru funkčný, operovať sa začalo povinne podľa zákona v osemnástich rokoch. Deti mali šancu dospievať viac menej slobodne, ale v smutnom svete bez emócií. Bolo to preto, aby sa organizmus vyvinul dostatočne na to, aby zákrok zvládol bez väčšej ujmy. Chlapca ten zákrok čakal už zajtra. Vedel, že má Imoda pravdu a že ho budú hľadať, ak sa zajtra nedostaví na svoj dohodnutý termín. Chcel sa ešte aspoň chvíľu udržať v predstave, že má šancu si tie knihy raz prečítať. Na kôpku si položil Hamingwaya, Becketta, Goetheho a kopu iných diel, o ktorých Imoda tvrdila, že sa oplatí ich prečítať.

Keď sa unavil, zvalil sa na pohovku vedľa cigánky a oprel si hlavu o operadlo.

Chceš niečo vyskúšať? Ešte stále máme pár hodín, kým ťa budem musieť vziať naspäť do mesta.

A čo?

Vybrala z vrečka biele pilulky a jednu podala chlapcovi.

Uvidíš.

Vzali si pilulky. Chlapec sa opäť pozrel na knihy a všimol si v regály ďalšiu so zaujímavým názvom.

Platón, Sym-pó-zio-n. Vieš niečo o Platónovi?

Bol to filozof. Myslim, že rozdelil život na svet ideí a svet vecí. Vo svete ideí sme sa mali všetci stretávať ako čisté entity, duše. A svet vecí je tento svet, kde sa rozpomätávame na svet ideí.

Je niečo, čo nevieš?

Cigánka sa opäť zasmiala. Nevieť toho veľa. Iba veľa čítam. Tá kniha na regáli je písaná formou rozhovoru. V jednej časti je tam stará grécka legenda.

Povieš mi o nej?

Píše sa tam, že ľudia vyzerali kedysi úplne inak. Mali štyri ruky, štyri nohy a dve tváre. Potom čo neúspešne zaútočili na bohov, dostali trest. Bohovia každého človeka roztrhli na dve časti do takej podoby ako vyzerá dnes. Máme len dve ruky, dve nohy a jednu tvár. Zúbožené duše boli ale nešťastné, že prišli o svoju polovičku. A tak s trestom na nich bohovia uvalili kliatbu. Celý svoj biedny život museli tráviť tým, že hľadali svoju polovičku a nikdy sa necítili byť úplní.

Myslíš, že je to pravda?

Neviem. Ak by existovala jediná univerzálna pravda, tak by ju velitelia miest aj tak zničili.

Máš pravdu, existujú len pravidlá a zákony, ktoré je potrebné dodržiavať...

Pozrel sa cigánke do tváre a odrazu mal pocit akoby lietal. Jeho telo ostalo na pohovke, ale on sa vzniesol do priestoru knižnice. Odrazu si uvedomil, že s Imodou spoločne lietajú po miestnosti a usmievajú sa na seba. Mal pocit, akoby nikdy predtým nebol šťastnejší.

Spoločne lietali okolo veľkých diel pokým ich telá pokojne ležali na pohovke vedľa seba. Lietali až kým sa uprostred izby nespojili. Ich dotyk vytvoril obrovskú svetlú žiarivú guľu uprostred miestnosti. Odrazu ju videl rozpínať sa ďalej po miestnosti, ako nezaujatý pozorovateľ. A Imoda ho držala za ruku a usmievala sa...

Vstávaj, zaspali sme.

Chlapec pomaly rozlepil oči. Zistil, že ležia na pohovke a snažil sa poukladať si myšlienky z včerajšej noci. Bolo ráno.

Musíme ísť. Naliehala.

Zaspali sme! Musím ísť, musím ísť... Opakoval po nej v spánkovom delíriu.

Už sa zobud', prosím!

Musím ísť! Nemôžem dopustiť aby ťa chytili, aby sa ti niečo stalo. Nie, nie... Konečne precitol a postavil sa na vlastné nohy.

Ponáhľaj sa.

Rýchlo uchmatol najmenšiu knihu. Bola to básnická zbierka od Walta Whitmana. Ukryl si ju pod bundu. Cigánka pozhasínala svetlá a rýchlo spolu vybehli po schodoch smerom von z knižnice.

Počkaj, môžeš žiť tu. Možno by ťa predsa len nenašli. Na chvíľu sa zastavili.

Ale teba by našli.

Ale aspoň by si mohol žiť život, aký chceš.

Nedopustím, aby sa ti kvôli mne niečo stalo. Musíme ísť.

Vedela, že má pravdu. Rozbehli sa, aby termín stihli. Utekali skrz skleníky a tesné uličky osady. Zastavili sa na námestí, kde včera večer tancovali. Tam už stáli pripravení ozbrojení strážcovia. Chlapec pozrel na Imodu a vedel čo ich oboch čaká. Videl jej obavy v tvári a trýznilo ho to. On za to všetko môže. Je to len a len jeho vina.

Prikazom rady, prišli sme po Johna Dodgera, aby sme ho mohli zatknúť. Nedostavil sa na zákrok a bude podľa toho odsúdený.

Chlapec sa obrátil na cigánku so slovami:

Toto je moje meno.

Zúfalá tvár cigánky ho prekvapila nežným zábleskom v pohľade, keď to povedal.

Na námestí stálo desať ozbrojených postáv, ktoré mierili zbraňami priamo na nich. Nebolo možné premýšľať nad nejakým únikom. Boli v pasci. John sa pohol smerom k nim, že sa vydá dobrovoľne. Vedel, že sa už nič nedá zachrániť. Aspoň sa vyhne zákroku a životu monštra. Keď už bol na polceste k nim, vybehla za ním cigánka, s úmyslom brániť ho. V tom zaznel výstrel a Imoda padla mŕtva na zem. John pribehol, sadol si k nej, zobral Imodu

na ruky a plakal. Zaznel druhý výstrel a na zem padol ošúchaný Walt Whitman do kaluže krvi.

Ustrašení cigáni z osady všetko sledovali z okien. Nikto sa neodvážil vyjsť na námestie a nikoho nenapadlo ani to, aby ich bránil. Nik na svete nevedel, že na stole v knižnici nechali otvorenú knihu. Na stránke, kde zhluk starogréckych písmen, vtesnaných do seba, pomenovali osud.